

19. desember 2013 har Nasjonal nemnd for overdragelse av spesialistpraksis avsagt slik

AVGJØRELSE

Nemndas sammensetning: Nils Grytten
Truls Disen
Arve Kristiansen

Parter: _____, fratredende part

-

_____, tiltredende part

I. INNLEDNING

Nasjonal nemnd for overdragelse av spesialistpraksis skal fastsette vederlaget i forbindelse med overdragelse av en spesialistpraksis innen øyesykdommer. Praksisen er beliggende i Tromsø, og har driftsavtale med Helse Nord RHF. Saken behandles etter reglene i rammeavtale mellom De regionale helseforetak og Legeforeningen om avtalepraksis for spesialister pkt 11.1.

Saken har sitt utgangspunkt i at _____ er tildelt avtalehjemmelen _____ har hatt for drift av privat spesialistpraksis med Helse Nord RHF.

Forhandlinger om overdragelsesbestemmelsene har vært holdt, men ikke ført frem. Begge parter har bedt om at nemnda fastsetter overdragessummen. Uenigheten gjelder både prisen for utstyr/inventar og vederlaget for opparbeidet praksis.

Nemndas sammensetning er i henhold til oppnevning av Den norske legeforenings sentralstyre. Ingen av partene har reist innsigelse mot sammensetningen.

Sentralstyret i Legeforeningen har gitt retningslinjer som gjelder for nemndsbehandling ved overdragelse av privat spesialistpraksis med driftsavtale. Nemnda har lagt disse, samt voldgiftslovens ufravikelige bestemmelser, til grunn for sitt arbeid med saken.

Partene har fri rådighet over sakens gjenstand og nemnda kan således ikke treffe en avgjørelse som går utenfor partenes påstander (krav/tilbud).

I anledning nemndas arbeid med saken ble det avholdt befaring og møte i praksisen 5. desember 2013. Til stede var nemndsmedlem Arve Kristiansen, sakens parter og ektefelle, . Nemndas leder, Nils Grytten og nemndsmedlem Truls Disen, var begge forhindret i å delta fysisk på møtet grunnet værforhold. Fremgangsmåten ble avklart med sakens parter. En fulltallig nemnd deltok i telefonmøte med partene i forbindelse med befaringsmøtet.

Begge parter har innsendt skriftlige redegjørelser for sitt syn på saken. Det ble etter møtet satt en frist for innsending av supplerende dokumentasjon til 10.12.13. Begge parter har innsendt tilleggsmerknader. Nemndas leder ble videre kontaktet av regnskapsfører som kunne opplyse at det ikke forelå noen balanse til resultatregnskapet til . Det foreligger uansett ikke driftsmidler som er aktivert i regnskapet i følge regnskapsfører.

En fulltallig nemnd har kommet frem til en enstemmig avgjørelse.

II. SAKENS FAKTUM

Type praksis

Praksisen som er gjenstand for overdragelse er en spesialistpraksis innen fagområdet øyesykdommer med 100 % driftstilskuddsavtale i klasse III med Helse Nord RHF.

Praksisen anses å være en generell oftalmologisk solopraksis. Det utføres i tillegg begrenset kirurgisk virksomhet innen spesialiteten og da konsentrert til øyelokksoperasjoner. Praksisen har av de siste år blitt drevet som et enkeltpersonforetak.

Lokaler, beliggenhet

Praksisen er beliggende i 2. etasje i en forretningsgård i Tromsø sentrum. Det anses å være kurant inngang fra gateplan til trapp- og heisrom. I 4. etg. i bygget er det en fastlegepraksis, ellers er det ulike andre virksomheter i bygården. Sentralt, med kort vei til parkering og offentlige transportmidler. Praksisen er tilgjengelig for forflytningshemmede.

Til praksisen hører et personal- og pasienttoalett ute i trapperommet (med nøkkel i resepsjon). Toalettrommet brukes også som lager.

Selve praksislokalet består av 4 rom. Et stort rom fungerer som kombinert venterom, resepsjon og foto-/perimetrikrok. Videre er det to mindre rom; et undersøkelsesrom/legekontor med unit og annet legeutstyr til spesialiteten, og en operasjonsstue samt et lite kjøkken-/pauserom.

Praksisen har i alle rom et relativt nytt, flisbelagt gulv. Veggene er kledd med plater malt i lyse farger. Lokalene har ingen vesentlige tegn til slitasje. Det er ventilasjonsanlegg i lokalet.

Samlet areal er på 99 m² med årlig leie på kr 116 820,- pr 1.1.14. Leieavtalen for lokalene ble forlenget pr 1.7.13 med utløp 31.12.15, men slik at avtalen kan sies opp med 3 måneders varslingsfrist i leieperioden.

Personell

I spesialistpraksisen er det ansatt 1 sekretær. Han er ufaglært og har arbeidet der siden sommeren 2013. Sekretær tar seg av pasientadministrative arbeidsoppgaver, tar foto og utfører perimetri. Etter vurdering skjønner han sine arbeidsoppgaver på god måte.

Det er inngått skriftlig avtale om ansettelsesforholdet.

Systemer i praksisen

Det benyttes et pasientadministrativt journalsystem som er utviklet av lege ved Øyelegesenteret i Tromsø. Dette programmet håndterer journalføring med fotodokumentasjon, epikriser, henvisninger, regnskap og økonomirapporter mv. Det håndterer imidlertid ikke oppgjør med HELFO og er ikke koblet opp mot Helsenet.

har fått dispensasjon for å slippe å avgi grunnlagsdata elektronisk via Helsenet.

kan ikke påregne slik dispensasjon og må derfor besørge nødvendige oppdateringer av dataløsninger ved overtagelse/oppstart.

Det er i praksisen avsatt egne dager for diabetespasienter og for barn, samt operasjonsvirksomhet.

Resultat av perimetriundersøkelser, foto fra gammelt kamera og skanninger fra gammel OCT er koblet opp mot journalsystemet. Det er anskaffet nytt Zeiss Cirrus kamera i kombinasjon med ny OCT. Dette kan kobles opp mot journalsystemet, men pr dato er dette ikke gjort og bilder/skanninger skrives ut og lagres manuelt.

Samarbeidsavtaler, o.l.

Det foreligger serviceavtale med datakonsulent.

Service på medisinsk/teknisk utstyr skjer ved teknisk avdeling v/ UNN etter behov.

Pasientgrunnlaget,

Praksisen har pasienter fra hele Nord-Norge. Det er, som forventet i en øyelegepraksis, overvekt av eldre pasienter (pasienter over 60 år).

Økonomiske forhold

Fra fremlagte resultatregnskap gjengis følgende nøkkeltall

	Driftsinntekter	Kostnader	Driftsresultat
2010	3 357 653	699 922	2 657 731
2011	2 846 894	884 409	1 962 485
2012	2 756 952	513 959	2 242 992

Det bemerkes at ikke hadde lønnskostnader i 2012.

Kontinuitet/fravær

Praksisen har vært drevet i flere år fra . Så langt nemnda har fått opplyst har det ikke vært udekket fravær i praksisen av betydning for verdsettelsen.

Utstyr/inventar

Nemnda anser at praksisen har det utstyr som er nødvendig i en generell oftalmologipraksis. En del av utstyret er av eldre dato og vil ha begrenset omsetningsverdi. Det er opplyst at det ikke er driftsmidler aktivert i regnskapet, hvilket gir klar indikasjon på at utstyret og inventaret er innkjøpt for noen år tilbake og det har vært gjort lite nyinvesteringer de siste år. Unntak herfra gjelder OCT-apparat som først var til utprøving/utlån i praksisen, men deretter ble kjøpt i november 2013 for kr 490 000,-. Nemnda kommer tilbake til dette forhold.

Fratredende part har utarbeidet en liste over inventar og utstyr som inngår i praksisen. Denne gjentas ikke her, men ligger som et vedlegg til og inngår i grunnlaget for nemndas avgjørelse.

Det er betalingsterminal. Det er tre datamaskiner som er ca 10 år gammel, med to nye skrivere.

Andre forhold

Ved utlysning meldte det seg 6 søkere til hjemmelen. 5 av disse synes å ha de formelle kvalifikasjonene for å drive privat spesialistpraksis innen øyemedisin.

Det er avklart at tiltredende part først skal starte opp i praksisen 1.5.2014. Dette er begrunnet i oppsigelse fra nåværende hjemmel. har opplyst at hun hadde planlagt å avslutte pr 31.12.13. Det er i dokumentasjon mottatt etter nemndsmøtet opplyst at hun akter å avslutte 15. mars 2013.

III. PARTENES ANFØRSLER

Fratredende lege, _____, *har i korthet anført:*

Gjenstand for overdragelse er en generell oftalmologisk praksis med god omsetning og lave kostnader. Journalsystemet fungerer knirkefritt og det er lett tilgjengelig ekspertise som sørger for integrering av nye metoder mv ved behov.

Den kontoransatte fungerer meget godt i sin stilling, selv om han har vært der kort tid og er ufaglært. Han er ung og positiv og går svært godt overens med de eldre pasientene i praksisen. Han ønsker fortsatt ansettelse hos tiltredende lege.

Det er god pasienttilgang fra hele Nord-Norge.

Det er velfungerende serviceopplegg for utstyret.

_____ har bedt om at vederlaget fastsettes til kr 2 800 000,- hvor kr 1 000 000,- gjelder utstyr og inventar og kr 1 800 000,- gjelder opparbeidet praksis.

Tiltredende lege, _____, *i, har i korthet anført:*

Det er gitt et betydelig lavere tilbud enn _____. Dette er begrunnet i følgende forhold:

Dette er en praksis med basisutstyr. Utstyrsparken er av eldre dato. Tidspunkt og kostnad ved innkjøp er ikke oppgitt. En del av utstyret må anses å være så gammelt at det ikke har noen verdi. Møbler og inventar er av god kvalitet, men også dette er gammelt.

Når det spesifikt gjelder OCT, som er nyinnkjøpt av _____, ble det under befaring som _____ gjennomførte høsten 2013 opplyst at denne var til utlån. _____ var på det rene med at _____ selv hadde OCT. Likevel valgte _____ å kjøpe OCT-en i november for kr 490 000,-. Det er mot slik bakgrunn urimelig om han skal måtte betale for et apparat han ikke trenger og som fratredende lege, vel vitende om dette faktum, kjøper kort tid før praksissalget

Hva gjelder godtgjørelse for opparbeidet praksis anføres at [redacted] har opparbeidet en praksis over flere år i Tromsø. Det er imidlertid ikke kjent hvor mange pasienter hun har i sin database. Uansett er det stor tilgang av pasienter i Tromsø og en opparbeidet pasientliste har ikke like stor verdi her som i en praksis i et geografisk område med mindre pasienttilgang.

Mangel på fagopplært personell må tilsi vesentlig lavere pris på praksisen.

Journalssystemet som benyttes er uegnet og pr i dag ikke kompatibelt med HELFOs system. En kan heller ikke sende henvisninger og epikriser elektronisk. Programvaren tilfredsstillende ikke krav fra Helse Nord om oppkobling til Helsenett. Dette systemet kan derfor ikke benyttes videre av [redacted].

Lokalene har god og sentral beliggenhet, men er for små. [redacted] ønsker å drive i gruppepraksis. Det er ikke mulig i dagens lokaler.

Det er avklart med Helse Nord at [redacted] først kan overta hjemmelen 1.5.2014 pga. oppsigelsestid i nåværende hjemmel. Dersom [redacted] avslutter sin praksis før dette praksisen stå udriftet i en periode. Dette vil medføre at pasienter vil søke hjelp hos andre øyeleger, noe som igjen fører til verditap.

Vederlaget er bedt satt til kr 500 000,- hvor kr 300 000,- utgjør utstyr og inventar og kr 200 000,- gjelder godtgjørelse for opparbeidet praksis.

IV. NEMNDAS VURDERING

Nemnda skal med bindende virkning fastsette verdien på utstyr og inventar samt vederlaget for opparbeidet praksis i anledning overdragelsen mellom partene.

Utstyr/inventar

Nemnda bemerker at det ikke foreligger noen fastsatte eller omforente kriterier for verdifastsettelse av brukt legeutstyr. Den reelle markedsverdien for brukt legeutstyr er vanskelig å anslå med nøyaktighet og markedet for slikt utstyr er lite oversiktlig.

Totalinntrykket er en godt utstyrt praksis, men at mye av utstyret er gammelt. Det er likevel kurante merker som generelt holder god kvalitet og funksjonaliteten er i behold. Software er oppdatert. Nemnda kan ikke se bort fra at det er gjort lite investeringer i utstyr i praksisen de siste årene (en holder her utenfor ny OCT). Datautstyr på rundt 10 år må forventes å måtte skiftes ut innen kort tid. I en overdragelsessituasjon vil alder på utstyret få betydning, selv om nemndas oppgave som utgangspunkt vil være å prøve å finne en form for bruksverdi for utstyret slik det er implementert i den aktuelle praksis og ikke en omsetningsverdi av de enkelte utstyrselementer løsrevet fra den aktuelle praksis.

Hva gjelder anskaffelsen av nytt OCT-apparat høsten 2013 finner nemnda det eiendommelig at det blir gjort en så betydelig investering kort tid før selgers uttreden fra praksis og på et tidspunkt hvor det var klarlagt at tiltredende part ikke hadde behov for dette utstyrselementet, jf fremlagt e-postkorrespondanse mellom [redacted] og [redacted] 3. og 4.11.13. [redacted] skriver her i epost av 3.11.13 at

«OCT er under utprøving».

I respons fra [redacted] 4.11.13 fremgår bl. a. følgende:

«Når det gjelder leieavtale ser jeg av ditt vedlegg at leieavtalen opphørte 30.6.2013. Videre at OCT er ikke en del av din praksis (jeg har egen OCT).»

Bakgrunnen for at [redacted] i etterkant likevel valgte å kjøpe dette apparatet er for nemnda uklart.

Nemnda oppfatter ikke rammeavtalens overdragelsesbestemmelser slik at det er fritt frem for en selger å kjøpe inn nytt og kostbart utstyr like før fratreden, og deretter la kjøper bære denne kostnaden. Dette må gjelde i enda større grad når det er klarlagt at kjøper ikke har behov for aktuelle utstyr. Nemnda vurderer det slik i denne saken at kjøper må ha anledning til å reservere seg mot overtagelse av det aktuelle OCT-apparatet.

Inventaret i praksisen; bord, stoler, skrivebord, hyller, reoler osv, anses ellers å fylle sin funksjon i det daglige, men fremstår å være noe gammelmodige.

Nemnda har etter en helhetsvurdering fastsatt verdien på utstyr og inventar, eksklusiv det nye OCT-apparatet som ikke inngår i overdragelsen, til kr. 500 000,-.

Opparbeidet praksis

Hva gjelder verdien av opparbeidet praksis viser nemnda til at selve driftstilskuddshjemmelen ikke er gjenstand for overdragelse, denne tildeles av det regionale helseforetaket gjennom et forvaltningsvedtak etter forutgående utlysning.

Vurderingen av ”opparbeidet praksis” skal ikke baseres på rent forretningsøkonomiske kriterier og er ikke sammenfallende med forretningsbegrepet ”goodwill” slik det tradisjonelt kjennes fra andre områder.

Nemndas oppgave er å finne merverdien som overtagende lege får som følge av at han overtar en opparbeidet praksis, fremfor å starte praksis uten slikt grunnlag.

Det skal foretas en skjønsmessig vurdering og nemnda viser særlig til rammeavtalens pkt 11.1, samt retningslinjene som er vedtatt av sentralstyret i Legeforeningen. Videre skal nevnes at Legeforeningen i et samarbeid med Helse Sør-Øst RHF har utgitt en ”kommentarutgave” til Rammeavtalen, herunder bestemmelsene som omhandler overdragelse. Disse er lagt til grunn for nemndas behandling og vurdering i denne saken.

I følge disse skal verdien av opparbeidet praksis fastsettes etter en helhetsvurdering hvor en bl. a. vektlegger følgende relevante kriterier:

- Kontinuitet
- Type praksis (gruppe- eller solo)
- Kontorrutiner
- Opplært personell
- Attraktivitet/ beliggenhet
- Omsetning
- Pasientgrunnlag
- Samarbeidsavtaler

- Systemer i praksisen (eks journalsystem)
- Husleieavtaler og andre leieavtaler

Den innbyrdes og nærmere vektning av kriteriene er ikke angitt i retningslinjene, men er overlatt til nemnda å avgjøre ut fra det konkrete saksforhold. Det vil også være grunnlag for å vektlegge andre, relevante kriterier dersom saken skulle gi slik foranledning.

Nemnda er i sin vurdering bevisst på at regelverket og retningslinjene er et kompromiss mellom fratredende leges krav på et økonomisk oppgjør for overdragelse av opparbeidede verdier i sin praksis, mot rekrutteringshensyn og ønsket om at den best kvalifiserte lege skal gis mulighet til å starte opp i en praksis.

Den aktuelle praksis er etter nemndas vurdering en veldrevet spesialistpraksis innen øyefaget og har vært det helt siden oppstarten. Praksisen har en standard som gjør at den oppfyller kriteriene for plassering i den øverste driftstilskuddsklassen.

Praksisen er grunnlagt og som utgangspunkt opparbeidet av selv.

Nemnda legger til grunn at har drevet en praksis som er godt likt av pasienter og henvisende instanser.

Praksisen ligger sentralt til og er lett tilgjengelig for de som ønsker å benytte seg av den.

Lokalene er tilrettelagte, dog noe små. Dette oppveies i noen grad gjennom det som vurderes å være et relativt behagelig leienivå.

Nemndas verdivurdering tar utgangspunkt i at dette er en *solopraksis* etablert i de nåværende lokaler. At lokalene ikke er tilrettelagt for gruppepraksis er derfor ikke en negativ faktor i seg selv. Nemnda legger til grunn at var på det rene med at han søkte på en hjemmel i solopraksis og ikke en hjemmel i gruppepraksis. Leieavtalen har dessuten en oppsigelsesfrist på tre måneder, slik at dersom ikke ønsker å drive praksis videre i de aktuelle lokalene, står han selvsagt fritt til det, men det innebærer ikke lempelser i den betalingsforpliktelse han har etter rammeavtalen selv om en slik flytting skulle medføre kostnader og evt. verditap.

Opplært og erfarent hjelpepersonell er en faktor som nemnda tillegger stor vekt i anledning verdifastsettingen ved overdragelser. I denne saken er det riktignok en ansatt sekretær i praksisen, men han er så å si nyansatt er uten fagopplæring og er dermed ikke å anse som en vesentlig kontinuitetsbærer mellom fratredende og tiltredende lege i overdragelsessituasjonen.

Fratredende lege har benyttet et forholdsvis spesielt journalsystem i praksisen. Nemnda er ikke i tvil om at dette har fylt de behov som selv har hatt, men er i atskillig tvil om dette kan sies å fylle de funksjoner som en ny lege vil ha. Nemnda anser det som en klar forventning at det i en moderne spesialistpraksis foreligger oppkobling mot Helsennett og HELFO.

Fratredende lege har hatt omsetning som forventet, basert på opplyst aktivitet og driftsklasse III. Det bemerkes at fratredende lege i 2011 og 2012 har lagt under de omforente normtall for spesialiteten hva gjelder antall konsultasjoner. Driftsresultatet er likevel relativt høyt, og dette tilskrives i alle fall delvis et nokså beskjedent kostnadsnivå.

Det fremstår ellers å være en jevn pasienttilgang til praksisen. Nemnda setter det i sammenheng med at har drevet en etterspurt og godt likt praksis.

For nemnda fremstår saken slik at vil avslutte sin praksis før oppstart. Befaringen/møtet 5.12.13 ga ingen avklaring, men i etterkant er det innsendt kopi av brev til Helse Nord hvor det varsles uttreden 15.3.14. Nemndas avgjørelse må dermed avses med en viss usikkerhet rundt kontinuiteten i tidsrommet mellom uttreden og inntreden, som bakteppe. Dersom praksisen blir stående «brakk» uten betjening i halvannen måned, vil dette i så fall kunne være uheldig for den nye legens oppstart i praksisen. En slik diskontinuitet anses å være en negativ faktor. Det er mulig at Helse Nord må ta del i skylden for denne uklarheten og at utlysingsprosessen har gått tregt, men det kan uansett ikke være den nye legens ansvar å skulle ta kostnadene for.

Med henblikk på det i denne saken er en del faktorer som anses å være verdireducerende for vederlaget samt en del usikkerhet knyttet til kontinuiteten i fasen mellom fratredende leges avslutning og tiltredende leges oppstart, er fratredende leges krav på kr 1 800 000,- for opparbeidet praksis vurdert å være for høyt. På den annen side er tilbud om kr 200 000,- klart for lavt.

Etter en helhetsvurdering av de ulike, konkrete forhold i denne saken, og hvor en også har sett hen til annen nemndspraksis innen fagområdet uten at en har funnet avgjørelser med åpenbar parallellitet, har nemnda kommet frem til at vederlaget for opparbeidet praksis skal fastsettes til kr 750 000,-

Det innebærer at samlet vederlag for praksisen blir kr 1 250 000,-.

Betalingsfristen settes til 1. mai 2014 i henhold til tiltredende leges bebudede oppstart.

Omkostningene med nemndas arbeid blir å dele med en halvpart på hver av partene i henhold til retningslinjene.

V. SLUTNING

1. Vederlaget for spesialistpraksis fastsettes til kr 1 250 000,- -
kronerenmilliontohundreogfemtitusen -
2. Kjøpesummen forfaller til betaling 1. mai 2013.
3. Partene betaler in solidum – en for begge og begge for en – nemndas omkostninger etter oppgave

Avgjørelsen har budt på noe tvil, men er på alle punkter enstemmig.

Ålesund/Bergen/Harstad, 19. desember 2013

(sign.)

Truls Disen

Nils Grytten

(sign.)

Arve Kristiansen